

KENNIS OVER DE INVOERING VAN HET NIEUWE RVV 1990

Verslag van een tussentijdse meting onder de Nederlandse bevolking naar de bekendheid met de invoering van het nieuwe RVV

R-91-68

Drs. R.D. Wittink

Leidschendam, 1991

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

VOORWOORD

Op 1 november 1991 is een nieuw Reglement Verkeersregels en verkeerstekens (RVV) in Nederland van kracht geworden.

Ten opzichte van het voorgaande reglement, uit 1966, is de regelgeving verminderd. Er is afgestapt van de idee dat elke verkeerssituatie in principe met regels opgelost moet kunnen worden. Sommige regels zijn verdwenen, andere zijn vereenvoudigd, weer andere zijn gewijzigd, maar er zijn ook regels aangescherpt. Gedragsvoorschriften zijn vervallen en worden geacht via opleiding en voorlichting tot de weggebruiker te komen. Hierdoor wordt een groter beroep gedaan op de zogenaamde open normen in de Wegenverkeerswet (WVW), waarmee gedrag pas strafbaar wordt gesteld wanneer er gevaar of hinder door ontstaat of kan ontstaan.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft middels een voorlichtingscampagne de bevolking op de hoogte willen brengen. Andere organisaties hebben overigens via eigen kanalen informatie gegeven en het onderwerp is ook in de vrije nieuwsgaring belicht. Verder is een flankerend beleid opgezet, om wegbeheerders, politie, rijsscholen en andere instanties die hun werkwijze door de wijzigingen moeten aanpassen, te informeren.

De Dienst Verkeerskunde van Rijkswaterstaat heeft de SWOV gevraagd een evaluatiestudie onder weggebruikers te houden. Wat merken zij van de veranderingen, hoe reageren zij daarop en worden de doelen inzake het verkeersgedrag bereikt? Omdat voorlichting een belangrijk middel is in het flankerend beleid naar de weggebruiker, richt de evaluatie zich ook op de voorlichtingsdoelen. De studie heeft de vorm van een enquête. Eind augustus/begin september 1991 is, voorafgaande aan de voorlichtingscampagne over de veranderingen, de voormeting onder weggebruikers uitgevoerd. Begin 1992 vindt de eerste meting plaats over de veranderingen die het RVV onder weggebruikers teweeg heeft gebracht.

Voorafgaande wilde het Ministerie van Verkeer en Waterstaat weten hoeveel Nederlanders bij de invoering van het nieuwe reglement wisten dat er een nieuw RVV was. Dit was aanleiding voor een summiere tussenmeting. Over de resultaten ervan wordt hier melding gemaakt.

De SWOV is ook gevraagd, naast deze studie onder weggebruikers, een evaluatie onder wegbeheerders, politie en rijsscholen te houden. Ook deze studie

is uitgevoerd door middel van een enquête en betreft kennisname van de veranderingen van het RVV en daaraan gerelateerd van het BABW (dat gericht is op de wijze waarop wegbeheerders door ontwerp van wegen en voorzieningen gewenst verkeersgedrag moeten oproepen), opvattingen daarover en aanpassingen in werkwijze naar aanleiding daarvan.

RESULTATEN

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat had van tevoren als doel gesteld dat meteen na de invoeringsdatum, 85% van de volwassen bevolking op de hoogte moest zijn van de wijziging. Ze heeft de SWOV gevraagd dit te laten onderzoeken, hetgeen is uitgevoerd door de Werkgroep Veiligheid van de Rijksuniversiteit Leiden.

De vraag is in de eerste week van november 1991 meegenomen in een onderzoek waarin ook andere onderwerpen aan de orde kwamen. De Werkgroep Veiligheid heeft overigens nog enkele aanvullende vragen toegevoegd om een beter beeld te krijgen van wat de bevolking weet.

Het resultaat is dat 89% van de bevolking van 16 jaar en ouder op de hoogte is van het feit dat het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens is veranderd. Hiermee is de doelstelling gehaald.

Ter aanvulling kan het volgende worden opgemerkt:

Van de personen die de meeste tijd als voetganger en reiziger in het openbaar vervoer aan het verkeer deelnemen, weet 80% dat de regels zijn veranderd, van de groep (brom)fietsers 89% en van de groep 'gemotoriseerd' 93%. Gespecificeerd naar leeftijd zijn volwassenen van middelbare leeftijd het best op de hoogte. Dat blijkt uit de volgende tabel:

16 tot 20 jaar	80%
20 tot 30 jaar	86%
30 tot 40 jaar	92%
40 tot 50 jaar	93%
50 tot 60 jaar	91%
60 +	85%

Ter vergelijking: In de uitgebreide enquête die als voorstudie diende in de evaluatie van het nieuwe RVV onder weggebruikers, was 23% van de bevolking vanaf 16 jaar op de hoogte van de veranderingen. Zij werden eind augustus/begin september 1991 ondervraagd, net voordat de voorlichtingscampagne van de Rijksoverheid van start ging. De voorlichtingscampagne en wat daaromheen plaatsvond, heeft dus twee-derde van de bevolking op de hoogte gebracht. Ook in deze enquête bleek dat automobilisten en de middengroepen wat leeftijd betreft, het meest op de hoogte (willen) zijn van informatie over verkeersregels.

Ter nadere specificering: Ruim 30% van de in november 1991 ondervraagde personen kan geen enkele wijziging van het RVV noemen, 70% kan dus minstens één wijziging noemen. 39% weet meer dan één wijziging te noemen, 16% kan er drie noemen, 3% kan vier noemen en 1% kan vijf wijzigingen noemen. Of met andere woorden:

- 30% noemt geen enkele concrete wijziging
- 31% noemt er één
- 23% noemt er twee
- 13% noemt er drie
- 3% noemt er vier
- 1% noemt er vijf.

Een meerderheid van 56% geeft een verandering in algemeenheid aan, zoals minder verkeersborden, duidelijker regels, minder regels en meer verantwoordelijkheid.

De specifieke regel die het meest genoemd wordt is 'rechtsaf door rood voor (brom)fietsers', door 26%. 'Voorrang voor voetgangers bij zebrapaden' wordt door 23% genoemd, 'gele knipperlichten bij oversteekplaatsen' door 10%, 'gebruik van de vluchtstrook' door 8%, 'geen verplichting tot voor-sorteren bij linksafslaan' door 4% en 'de verdrijvingsvlakken' door 2%. In de voormeting was de kennis over de concrete veranderingen bij degenen die wisten dat het RVV ging veranderen, toen dus 23% van de bevolking, ongeveer even groot. Alleen was het percentage personen lager dat van de voorrangsregel op zebrapaden op de hoogte was. Dit was een groot verschil. De toename in bekendheid met het feit dat het RVV zou veranderen, dan wel is veranderd, is dus in het algemeen gepaard gegaan met een evenredige toename van de bekendheid met de inhoud.

DISCUSSIE

Uit de vergelijking tussen vervoerwijzen en tussen leeftijdsgroepen komt naar voren dat volwassenen tussen de 30 en 60 jaar en personen die meestal met een auto aan het verkeer deelnemen, het best geïnformeerd zijn. De andere groepen hebben dus meer aandacht in voorlichtingscampagnes nodig.

De voorlichtingsdoelen die geformuleerd zijn voor 1 januari 1992, dat 85% van de weggebruikers drie van de vier regels 'gele knipperlichten bij oversteekplaatsen', 'voorrang voor voetgangers bij zebrapaden', 'rechtsaf door rood voor (brom)fietsers' en 'geen verplichting tot voorsorteren bij linksafslaan', is begin november 1991 nog lang niet gehaald.

Enerzijds hoeft dat geen probleem te zijn. Van de zijde van het Ministerie en van diverse organisaties zoals de politie, is bekend gemaakt dat er veel vraag was naar voorlichtingsmateriaal. In de maand november kunnen velen beter op de hoogte zijn gekomen. Anderzijds is het voorstelbaar dat de betrokkenheid bij de veranderingen, rond 1 november een hoogtepunt bereikte. Er werd toen veel in de pers van het onderwerp gewag gemaakt. De vraag is, hoe lang die verhoogde betrokkenheid is gebleven en tot hoeveel kennistoename ze heeft geleid.

Er zijn door het Ministerie geen doelen gesteld inzake het aantal personen dat op de hoogte moet zijn van de achterliggende bedoelingen van de veranderingen in het RVV. De meerderheid die op de hoogte is van het feit dat het RVV is gewijzigd, noemt echter wel zo'n algemene bedoeling. Men kan het feit dat iemand naar voren brengt dat het nieuwe RVV meer eigen verantwoordelijkheid en verstandiger gedrag verlangt, net zo belangrijk vinden als dat die persoon drie concreet veranderde regels kan noemen. Van belang is dan wel dat men die eigen verantwoordelijkheid en dat verstandiger gedrag concreet inhoud kan geven en niet van mening is dat men hieraan reeds voldeed.

